

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt stran
Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—,
1/10 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Tvoj kmetski koledar!

Za novo leto ponujajo kmetom vse mogoče žepne koledarje! Zelo dobro navado pa je vpeljala Kmetška zveza v Mariboru, da je svojim članom dobavljala pravi kmetski koledar. Leto je istega že izdala. Vsak ga bo lahko spoznal po lepi naslovni sliki, katero vidite tukaj odtisnjeno. Koledar Kmetške zveze v Mariboru je res pravi — kmetski koledar. Poglejmo samo njegovo vsebino:

Koledar.

Vsak kmet hoče imeti svoj žepni koledar. Saj ga tudi potrebuje za razna zapisovanja. Navadno si ga kupi že v jeseni. Zato ima ta žepni koledar poleg vseh mesecev leta 1931 tudi še koledarske podatke za oktober, november in december leta 1930.

Seznam pristojbin in taks.

Tako različne in vsestranske so razne pristojbine in takse, da si jih človek ne more natančno zapomniti. Ta žepni koledar pa obsega seznam teh taks za uradne vloge, za kupne in prodajne pogodbe, najemne pogodbe, pooblastila, zadolžnice, potrdila, račune, za krajevno pravico gostilniške obrti, točilna taksa, dedne pristojbine itd.

Seznam uradov banske uprave

posebno še za vse oddelke kmetijske stroke, kjer so navedeni tudi naslovi.

kjer ti uradi poslušajo, bode gotovo vsem, ki imajo s temi uradi kaj opraviti, prav dobro služil.

Kmetska zveza v Mariboru

v posebnem sestavku sporoča svojim članom in tudi drugim, ki še niso člani, pa bi radi postali, kje ima svoje uradne prostore, kaj in v čem urejuje pisarna za svoje člane. Ako bi se člani svoje pisarne bolj posluževali, bi si še marsikateri stroške prihranili. Seveda se pa mora vsak član tudi zavedati, da je prva članska dolžnost sodelovati pri vzdrževanju organizacije in plačati predvsem članarino!

Davki.

Strokovnjak, ki ima tudi v svojem stanovskem delu opraviti z davki in davkoplačevalci, je napisal ta članek, ki bo vsakemu prav dobro služil. Ni samo prav natančno razložen davek na zemljišče, pač pa tudi vsi drugi direktni davki, zgradarina, pridobnina, rentnina, družbeni davek, uslužbenski davek. Posebno važno je navodilo, kako se napravijo prošnje za odpis davka.

Vinegradniška pravila.

Napisal jih je strokovnjak V. Kuret. So izredno praktična in so usmerjena na to, kako bi se na manjši površini pridelal večji in boljši pridelek. Dobro bo služilo navodilo, kako uničevati škodljivce trte.

Denar.

Denar! Sveta vladar! Tudi kmet ima nekaj denarja, čeprav bi ga rabil več, kakor ga ima. Svoje skromne prihranke tudi on shranjuje. Kam spada naš kmetski denar? To vprašanje je prvo in najbolj važno. Rešeno pa je pravilno in zelo bo prav, ako se ga bodo kmetje natančno držali! Marsikomu pa manjka denarja, kaj šele da bi ga nalagal in shranjeval. Dosti imamo zadolženih kmetij. Je pa med nami slaba navada, da ne znamo v malih obrokih odplačevati posojila, ampak odlašamo, da bomo enkrat plačali vse skup, kar se navadno zgodi le tedaj, če kaj večjega prodamo, morda celo kaj zemlje. Važno je za vsakega, da odplačuje dolg v malih obrokih. Po-

sebno hranilnice in posojilnice bodo s pridom uporabljale tabelo, ki jo ima koledar.

Zavarovanja.

Važno je za kmeta, kako je zavarovan proti požaru. Zato je napisal g. Franjo Žebot poseben članek, kjer je to prav natančno razložil. Edina slovenska zavarovalnica je Vzajemna zavarovalnica, katero tudi na tem mestu priporočamo. — Zavarovanje poljedelških delavcev je pa drugo zavarovanje, ki vsa kega kmeta in tudi kmetskega delavca zanima. V tem oziru je veliko nejasnosti med ljudmi. Ta članek pa natančno pove, kdo mora biti zavarovan, kako se to zgodi, koliko in kdo mora plačati, kake ugodnosti ima zavarovaneec.

Čebelereja.

Širom Slovenije znani strokovnjak v čebelereji g. župnik Peternel je napisal nekaj zelo praktičnih navodil za manjše čebelarje. Večina kmetov se v glavnem ne peča s čebelerejo na veliko, ampak imajo le majhen čebeljak. In ravno za te so ta navodila važna.

Sadjereja.

Gospod ravnatelj Priol je v poljudnem članku napisal, kako moramo vršiti boj proti sadnim škodljivcem. Ti nam žrejo naše bogastvo bolj kakor molji in rja. Tujci so nas posebno v letu 1930 zopet podučili, da je v sadju bogastvo naše zemlje. Ako bomo imeli lepo in dobro sadje, se bo vsako leto nekaj zaslužilo. V sadju za enkrat še nimamo svetovne konkurence, vsaj tako hude ne kot recimo pri vinu.

Kmetski gozd.

Kmetski gozd ne raste sam, ga je treba tudi gojiti, da bo res lep. Za one, ki imajo les prodati, pa je zelo važno, da jih prekupci in trgovci, ki včasih niso pošteni, ne goljufajo pri meri. Zato je v koledarju tabela, na podlagi katere ni treba računati, ampak se takoj vidi, kolika je mera lesa. Tabela obsega več strani in sicer za debla od 0.5 m do 20.05 m dolžine ter 7 do 78 cm širine. Za druga debla pa je še posebno navodilo, kako se izračuna.

Gnojila.

Tudi zemlja potrebuje hrane. Gnojiti je treba, z domačim ali umetnim gnojem. Kako pa je ravnati posebno z umetnim gnojem, katera gnojila se smejo mešati in koliko umetnih gnojil je treba na hektar in za posamezna semena, to snov obdelujejo posamezni članki s potrebnimi tabelami.

Kmetska vzgoja.

Poseben članek je namenjen kmetiskim fantom kot fantovsko ogledalo, kjer se naj kmetiski fantje ogledajo, kaksi morajo biti, da bodo res fantje od fare. Splošni kmetiski izobrazbi pa je namenjen članek »Kmet in tisk«, ki trdi, da je to dandanes ravno tako važno kakor kmet in plug.

Kmetijsko knjigovodstvo.

Marsikdo ima dobro glavo, da si vse zapomni. Bolj varno pa je, da si vse zapiše. Kmetu je potrebno primerno knjigovodstvo. Koledar ima vse, kar kmet za to potrebuje: Splošen zapisnik prejemkov in izdatkov, zapisnik delavcev in njih plače, zapisnik plač v blagu, zapisnik živinskega prirastka. Poleg so še navodila, kako je uporabljati te zapisnike.

Tabele in sejmi.

Razne tabele, ki so potrebne posebno za živinorejo, so v koledarju objavljene. Posebnost pa tvori gotovo seznam sejmov, ki ga je uredništvo sestavilo po najnovejših poročilih občin. Upamo, da bo ta točen seznam sejmov služil vsem, ki se za sejme zanimajo. — Za lastne zapiske pa je še dosti praznega papirja na razpolago.

Cena.

Koledar stane samo 10 Din, dasiravno je trdo vezan v celoplatno. Cena je za vse enaka, bodisi, da si naroči potom krajevne Kmetske zveze ali pa naravnost pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Kdor naroči po pošti, naj pošlje denar naprej in 1 Din za poštnino.

Higijenska razstava. V okvirju jesenske velesajmske prireditve od 31. avgusta do 15. septembra priredi Državni higijenski zavod v Ljubljani II. del znamenite higijenske razstave »Človek, mati, dete«, katere I. del je že vzbudil ob jubilejnem ljubljanskem velesajmu tolikanj zanimanja in občudovanja. Poleg te razstave bo prireditev obsegala še šumarstvo in lovstvo, gozdno industrijo in obrt, pohištvo, misijonarstvo, radio ter industrijo in obrt v obče. Polovična železniška vožnja je dovoljena. Legitimacija stane 30 Din. Dobi se pri večjih denarnih zavodih, v biljetarnah »Putnika«, pri strokovnih organizacijah in na blagajnah večjih železniških postaj dravske banovine.

Pri poapnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefove« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polustransko ohromelih s »Franz Josefovo« vodo najboljše uspehe pri iztrebljanju črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

V NAŠI DRŽAVI.

Vlada generala Petra Živkoviča je določila, da se bo vršil pouk v šolah nemške narodne manjšine zaključno z drugim razredom samo v nemščini, od tretjega razreda naprej pa se uvaja poleg nemščine tudi naš narodni jezik. Dovoljeno bo, otvoriti zasebne učiteljske šole nemške narodne manjšine s pravico javnosti. Vlada je dovolila tudi nemško kulturno organizacijo »Schwäbischer Kulturbund«, ki je bila doslej prepovedana.

Novi donavski ban. Dosedanji ban donavske banovine Radoslav Dunjič je imenovan za vrhovnega inšpektorja v predsedništvu ministrskega sveta. Na njegovo mesto je imenovan Svetimir Matič, vpokojeni armijski general. — Novoimenovani ban Matič je bil doslej poveljnik armadnega poveljstva v Zagrebu in je eden najbolj sposobnih častnikov naše vojske.

Madžarska je dovolila prevoz našega grozdja v Čehoslovaško. Prometni minister je izdal naredbo železniškemu ravnateljstvu v Ljubljani in v Zagrebu, da se odpremljajo vsi prevozi grozdja najhitreje in brez vsakega zadržka in da se naj celo priklopijo brzim vlakom.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Na Poljskem je prevzel vlado maršal Piłsudski. Pridržel je poprejšnje ministre in privzel le polkovnika Becka kot ministra brez listnice. O Piłsudskem razglašajo, da bo spremenil ustavo. — Predsednik poljske republike Moscicki je razpustil parlament in razpisal nove volitve na dan 16. novembra, za senat 23. novembra.

Na vzhodnoevropskih agrarnih psvetovanjih v Varšavi, ki so pričela dne 28. avgusta, je zastopanih osem držav: Poljska, Rumunija, Čehoslova-

ška, Jugoslavija, Bolgarija, Madžarska, Latvija in Estonska.

Zasedanje Društva narodov bo pričelo v Ženevi dne 8. septembra. Na predlog francoskega zunanjega ministra Brianda, da se otvorijo ob priliki tega zasedanja posvetovanja o evropskih združenih državah, je odgovorilo dosedaj 15 držav, ki so pristale na ta predlog. Vse te države bodo zastopali v Ženevi njihovi zunanji ministri.

V južnoameriški državi Peru je strmo glavilo vojaštvo prejšnjo vlado in osnovalo vojaški kabinet pod predstvom generala Ponceja. Nova vlada je razpustila parlament in objavila, da bo v kratkem razpisala nove volitve za zakonodajno skupščino v svrhu spremembe ustave. Proglas nove vlade obeta ukinjenje ali vsaj omiljenje obsovaženih monopolov, vrnitev denarja, ki so ga poneverile prejšnje vlade, ter vzdrževanje reda in miru. V glavnem mestu Limi je proglašeno obsedno stanje. Položaj je miren, le vojaške patrolje stražijo javna poslopja in banke.

Mussolini se je že potolažil. Strašne nezgode, ki so obiskale v zadnjem času Italijo, so zaprle usta za nekaj časa gostobesednemu Mussoliniju. Najnovejša poročila trdijo, da se je potrti vladar Italije že potolažil in bo govoril v Rimu 4000 tamkaj zbranim avangardistom, sinovom izven Italije bivajočih Italijanov, ki so preživeli počitnice v raznih taboriščih v Italiji. Organizacija fašistične mladine italijanskih izseljencev ima ta namen, da se vzgeja po taboriščih v domovini v fašističnem duhu.

Iz nemirne Indije. Zmerni indijski nacionalisti izdelujejo načrt za sporazum z indijsko vlado. Proti tem pogajanjem so goreči narodnjaki, ki skušajo preprečiti pomirjenje z nemiri. Sklicujejo shode, na katerih napadajo zmerne nacionaliste, da izdajajo indijsko stvar, ker se spuščajo z Angleži v polovičarski sporazum. Proti tej struji indijskega gibanja nastopa angleška vlada z aretacijami.

ZA NEDELJO

Verske razmere med ogrskimi Slovenci.

I.

Prekmurci in sploh takoimenovani ogrski Slovenci se ločijo v marsičem od svojih rojakov po drugih deželah. Govore svoje narečje, v katerem so tudi pisane njihove knjige. Ker so bili 1000 let gospodarsko in politično odvisni od Madžarov, so sprejeli tekom stoletij marsikaj od njih. Zgodovina ogrskih Slovencev je zelo zanimiva, ker nas uči, da so Madžari zlasti od njih prejeli krščansko kulturo in pod njihovim uplivom se privadili mirnemu poljedelskemu življenju.

Pokristjanjenje ogrskih Slovencev.

Ko sta strla cesar Karol Veliki ter njegov sin Pipin v letih 790—804 z o-

petovanimi vojnimi pohodi obrsko moč, so se tudi Slovenci, bivajoči ob povodju Mure in Rabe, otreli dolgoletnega jarma svojih azijskih tlačiteljev. Solnograški metropolit Arno in njegov pomožni škof Teodorik sta na Karlovo povelje tukaj prva oznanovale sveto vero, posvečevala cerkve in nastavljala duhovnike. Ker so bili Obri skoraj popolnoma iztrebljeni in je rodovitnim panonskim nižavam primanj kovalo prebivalstva, so se v prvi polovici 9. stoletja Slovenci po teh krajih pričeli zelo množiti in po malem naselili ves svet od Mure pa do Donave na vzhodu. Tu se je osnovala pod nemško vrhovno oblastjo okoli leta 840 slovenska država, kateri je načeloval sprva Pribina, pozneje Kocel. Središče te države je bil Pribinov grad ali Blatograd (sedaj Salavar) ob Blatnem jezeru. Pod Pribinovo vlado je panonska Slovenija hitro napredovala v krščanski omiki. V Blatnem gradu je vojvoda poleg cerkve sv. Janeza Krstnika in Ma-